

การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียน ของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้อของตนเอง

นางลาวัณย์ รักไทยดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-987-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012790

i 10295598

THE ENCOURAGEMENT FOR STUDENTS DEMOCRATIC WAY
OF LIFE OF TEACHERS IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION AS
PERCEIVED BY THEMSELVES

Mrs.Lawan Ragthaidee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary School
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียน ของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง

โดย

นางลาวัญญ์ รักไทยคี

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยุสธภาพร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชนมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยุสธภาพร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตระดับ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียน ของครูในโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง
 ชื่อ นิสิต นางสาวฉวี รักไทยดี
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร. แรมสมร อยู่สถาพร
 ภาควิชา ประถมศึกษา
 ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียน
 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด ส่งให้ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
 สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 655 คน จาก 63 โรงเรียน
 โดยได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาและแบบแยกประเภท จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ
 คืนทั้งหมด 603 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.06 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. โดยเฉลี่ยแล้ว ครูประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นส่งเสริมวิถีชีวิตแบบ
 ประชาธิปไตยในนักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ การระดมสมอง สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม ใน
 ระดับที่ไม่แตกต่างกัน คือ ในระดับปานกลาง
2. เมื่อพิจารณาแยกในแต่ละคุณลักษณะของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยแล้ว พบว่า
 2.1 โดยเฉลี่ย ครูประถมศึกษาปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชา-
 ธิปไตยในนักเรียนด้านการระดมสมองในระดับมาก เช่น การสอนให้นักเรียนเคารพและปฏิบัติ
 ตามกฎ ข้อบังคับและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ของโรงเรียน การฝึกให้นักเรียนรู้จักระเบียบ

วินัยรวมทั้งการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเบื้องต้น การสอนให้นักเรียนทำความเคารพเมื่อไต่ยืนเพลงสรรเสริญพระบารมี

2.2 โดยเฉลี่ย ครูประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียนค่านิยมศีลธรรมในระดับปานกลาง เช่น การจัดกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละชั้นร่วมกันรับผิดชอบเรื่องความสะอาดในแต่ละส่วนของบริเวณโรงเรียน การฝึกนักเรียนให้ทำงานส่วนรวมอย่างเต็มความสามารถโดยไม่เกี่ยงงานผู้อื่น การส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกตนเองโดยให้รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่และผลประโยชน์ของตนเอง ส่วนกิจกรรมที่ครูประถมศึกษาปฏิบัติในระดับน้อย คือ การสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกันจัดทำหนังสือพิมพ์ประจำห้องเรียน หรือหนังสือพิมพ์ภายในโรงเรียน

2.3 โดยเฉลี่ย ครูประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียนค่านิยมศีลธรรมในระดับปานกลาง เช่น การแนะนำให้นักเรียนดูข่าวโทรทัศน์เพื่อเสริมสร้างความรู้รอบตัวให้เกิดแก่นักเรียน การสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การสอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่วนกิจกรรมที่ครูประถมศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการคัดเลือกบุคคลดีเด่นภายในโรงเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์การคัดเลือกอย่างยุติธรรมและมีเหตุผล การพูดคุยและถกเถียงปัญหาสำคัญ ๆ ทางการเมืองกับนักเรียน นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า มีครูประถมศึกษาไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในค่านิยม 1 กิจกรรม คือ การพานักเรียนไปเข้าชมรัฐสภาและรับฟังการอภิปรายในรัฐสภาเวลาที่มีการเปิดอภิปราย

3. เมื่อพิจารณาแยกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ครูที่ทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยค่านิยมศีลธรรมอยู่ในระดับมาก ปฏิบัติค่านิยมศีลธรรมและค่านิยมศีลธรรมในระดับปานกลาง ส่วนครูประถมศึกษาปีที่ 3-4 และ 5-6 มีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยค่านิยมศีลธรรมและค่านิยมศีลธรรมในระดับมาก ปฏิบัติค่านิยมศีลธรรมในระดับปานกลาง

Thesis Title The Encouragement for Students Democratic Way of
Life of Teachers in Elementary Schools Under the
Jurisdiction of the Bangkok Metropolitan
Administration as Percieved by Themselves.

Name Mrs.Lawan Ragthaidee

Thesis Advisor Assistant Professor Ramsamorn Yoosathaporn, Ph.D.

Department Elementary Education

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the encouragement for students democratic way of life in elementary schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration as perceived by themselves.

Procedures

A questionnaire constructed by the reseacher was sent to teachers in elementary schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. The samples were chosen by using simple and stratified random sampling technique comprising of 655 elementary teachers from 63 schools. The 603 or 92.06 percent of the questionnaires were returned. The data obtained were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

Results

1. By average, the elementary school teachers had practiced activities which promote students' democratic way of life in three aspects: Thama of Respectation, unity and intellectuality at the moderate level.

2. On the aspect of each characteristic, found that:

2.1 By average, the elementary school teachers had practiced the activities which promote students democratic way of life on Thama of Respectation aspect at the high level such as teaching the students to respect and follow the school rules and customs; practicing the students in recognizing, respecting and following rules and basic laws; and teaching the students to pay respect to the King emblematic song.

2.2 By average, the elementary school teachers had practiced the activities which promote students' democratic way of life on the Thama of Unity aspect at the moderate level such as organizing activities for teaching students responsibility on school cleanness; practicing the students to work for public with their fullest ability without avoidance; and encouraging the students to take responsibility for their duty and benefits. The activities which the teachers practiced the least was to encourage the students to publish the classroom or school newspapers.

2.3 By average, the elementary school teachers had practiced the activities which promote students' democratic way of life on the Thama of intellectuality aspect at the moderate level such as suggesting the students to watch television in order to increase their general knowledge; teaching the students to realize

the importance of the election right according to the democracy; and teaching the students to understand the democracy system. The activities which the teachers had practiced the least were to organize the activities for selecting the school distinguished personnel by allowing the students to set the selection criteria; and discussing the important political issues with the students. Besides, it is found that the activity which the teacher had not practiced was the field trip organization to the national House of Representatives and listening to the discussion in the House of Representatives at the discussion period.

3. When considering each level, it is found that the Prathom Suksa 1-2 level teachers had practiced the activities which promote the students' democratic way of life on the Thama of Respectation aspect at the high level and the activities on the Thama of Unity and Intellectuality aspect at the moderate level. The Prathom Suksa 3-4 and 5-6 level teachers had practiced the activities which promote the Thama of Respectation and Unity aspect at the high level, and on the intellectuality aspect at the moderate level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในนักเรียนของครูประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง" นี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา ชี้แจงและแนะนำข้อคิดเห็น แก่ไขข้อบกพร่องและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่าง คียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิศนา แชนมณี ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ สมพงษ์ จิตระกัับ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำและให้ข้อคิดในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเก็บข้อมูลจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์ อาจารย์ สมกูล ถาวรกิจ อาจารย์ ณาพร นิธินา อาจารย์ ประเสริฐ ว่องวิจนะ อาจารย์ พิมพา นาคสุข และอาจารย์ สาทราย แตงนาวา รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขให้ข้อคิดเห็นในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย และได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยขอ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์วีรวรรณ บุทธนากรชัย อาจารย์ จรวย กลางณรงค์ และทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บรรลุผลสำเร็จ

ลาวัญย์ รักไทยคี

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	11
วิธีดำเนินการวิจัย	12
คำจำกัดความ	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	14
3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร	48
การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
การวิเคราะห์กิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา	73
การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งปัญหาที่ ผู้ตอบแบบสอบถามได้พบในการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริม วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียน	94
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผลการวิจัย	106
ข้อเสนอแนะ	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก.	131
ภาคผนวก ข.	133
ภาคผนวก ค.	136
ภาคผนวก ง.	142
ประวัติผู้เขียน	168

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 รายชื่อเขตที่สุ่มได้และจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละเขต	49
2 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่สุ่มได้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	50
3 รายชื่อโรงเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละขนาดในเขตต่าง ๆ 12 เขต ของกรุงเทพมหานคร	51
4 จำนวนโรงเรียนที่สุ่มเลือกได้และจำนวนครูที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย	53
5 จำนวนแบบสอบถามที่แจกให้ครูที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยในแต่ละโรงเรียน	62
6 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามเพศและระดับชั้นที่สอน	67
7 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุและระดับ ชั้นที่สอน	68
8 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา และระดับชั้นที่สอน	69
9 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ ที่ทำการสอนและระดับชั้นที่สอน	70
10 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการได้รับการ การอบรมเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยและระดับชั้นที่สอน	71
11 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามโรงเรียนของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการจัดโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิต แบบประชาธิปไตยในโรงเรียนและระดับชั้นที่สอน	71
12 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วม ในโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและ ระดับชั้นที่สอน	72

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 13 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา จำแนกตามคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ลักษณะ ของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและตามระดับชั้นที่สอน 74
- 14 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำนวณการวัดผล ในเรื่อง การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 76
- 15 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำนวณการวัดผล ในเรื่อง การเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางร่างกาย วาจา และความคิดที่ไม่เป็นการล่วงเกินผู้อื่น 78
- 16 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำนวณการวัดผล ในเรื่อง การเคารพในกฎ ระเบียบของสังคมและกฎหมายของประเทศ 80
- 17 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำนวณการวัดผล ในเรื่อง การอยู่ร่วมกันทั้งทางกายและใจ ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะและเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม. 82
- 18 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำนวณการวัดผล ในเรื่อง ความรับผิดชอบหน้าที่ที่ใคร่รับมอบหมายจากส่วนรวมและหน้าที่ของสังคม 84

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 19 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา
ที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6 คำน
บัญชาธรรม ในเรื่อง การใช้ปัญญา ใช้เหตุผลในการเรียนรู้และในการ
ตัดสินใจปัญหา 87
- 20 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถม
ศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6
ค่านับบัญชาธรรม ในเรื่อง การร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยร่วมกันคิดและใช้
เหตุผล 90
- 21 การปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของครูประถม
ศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4 และ 5-6
ค่านับบัญชาธรรม ในเรื่อง การใช้วิถีการทางปัญญาในการโต้เถียงหรือ
หาข้อยุติ 92